

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Милан Ђорђевић, секретар прве класе министарства унутрашњих дела, на расположењу, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја, с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године ПМ 27.428. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Вићентије Бешевић, окружни начелник II класе, који је указом од 10. септембра 1900. постављен за председника општине нишке, а указом од 4. јула 1901. године разрешен од ове дужности;

Тимотије Миловановић, срески начелник прве класе, који је указом од 13. августа 1900. постављен за председника општине пожаревачке, а указом од 18. јуна 1901. године разрешен од ове дужности, и

Милан Надашковић, срески начелник прве класе, који је указом од 13. августа 1900. год постављен за председника општине велико-градишке, а указом од 18. јуна 1901. године разрешен од ове дужности. —

на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, ставе у стање покоја, с пензијом, која им припада по годинама службе.

Из канцеларије Министра Унутрашњих Дела 22. новембра 1901. године ПМ 27.429. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 25. и 26. закона о устројству општина и општинских власти, решено је:

да се Арса Трифуновић, председник општине ужичке, уклони са тога положаја.

Из канцеларије Министра Унутрашњих Дела 22. новембра 1901. године ПМ 27.310. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 24 и тачке 4. чл. 68. закона о устројству општина и општинских власти, постављен је:

за председника општине ужичке, Милан Станић, бивши управник ткачке радионице из Ужица, са платом од (2500) две хиљаде и пет стотина динара годишње.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. новембра 1901. године ПМ 27.311. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању нашег Министарског Савета, решено је:

да се Предраг Обркнежевић, ванредни писар друге класе начелства округа подринског и вршилац дужности писара среза јадранског, истог округа, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 25. новембра 1901. године ПМ 27.550. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 12. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Савета од 6. новембра ове год., бр. 4537., које гласи:

да се Јован Жежек, наредник војне музике III. пешадијског пука, родом из Бистре, у Ческој и поданик аустро-угарски по молби својој, прими у српско поданство са својом женом Јозефином и дететом Франциском, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из свог досадањег поданства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године ПМ 26.989. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 12. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Савета од 6. новембра ове год., бр. 4494., које гласи:

да се Божидар Ђурић, пешадијски поднаредник XII. пешадијског пука „Цара Лазара“, родом из Призрена, у Старој Србији, и поданик турски, по молби својој, прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађанског закона, као досадањи српски заштићеник.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године ПМ 26.991. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

3

Показани однос разлике даје типично обележје надлежности и једне и друге власти, а одређује уједно и границе до којих се та надлежност може простирати. Самоуправна власт, по томе, може практиковати само онолику и онакву надлежност која обухвата подмиривање јавних потреба и интереса њене области, али уз негативна ограничења, која не допуштају да и у том обиму самоуправна власт може ма шта предузимати, што би се косило са јавним интересима целине, или би те интересе вређало. Критеријум за оцену такве супротности интереса или њихове повреде, састоји се у оној врсти надлежности државног права, које, — било по формалном, било по материјалном праву, припада само државној власти, на пример: законодавни послови, постављање државних чиновника, примање у поданство и т. д. Обележје тога критеријума, по којем би се он лако уочити могао и који треба да служи као начелни упут, па да се у издвајању, у сређивању надлежности самоуправне власти не учини погрешка, састоји се у оцени: да ли поједини

облици јавних дужности захватају непосредно или више интерес целине, а само посредно и мање интерес месне управе. Задаћа је позитивног права, да на таквој основи обележи начелни круг пословања које би припадало самоуправним властима, те да је увек могућно, прецизно и без тешкоћа судити о томе: припада ли један посао надлежности самоуправне или државне власти и да ли је такав суд увек сагласан логичким претпоставкама оних начела, која су основна и за једну и другу надлежност.

Према овим поставкама о најширем могућем обиму надлежности, која би смела припадати самоуправним властима и са гледишта строго државног права, па да ипак самоуправни режим не вређа практику државне власти и да не улази у њен ресор, — она би могла обухватати све јавне послове, којима се занима и практика државне управе, но са свима ограничењима, која претпостављају искључиво надлежност државне власти као представника целине. Тако на пример: просветни, економски, полицијски, санитарски послови и т. д. у тим границама, могу начелно припадати надлежности самоуправних власти. Међу тим, према савременом ступњу, до кога се развила надлежност самоуправних власти, она је још далеко од онога најширег појма надлежности, који се предвиђа само као начелна, теоријска могућност. Прогресиван и ако лагани ток њенога развоја, све ће је ближе водити тој задаћи, ширећи је све више у правцу, који би локалну управу богатио и снагом и правом, те да временом целокупни јавни култус буде у маломе предмет њеног старања онако исто, као што је он сада, у великоме и у главном предмет задаће државне власти, а врло мало или скоро ни мало припада и задаћи самоуправне власти. Кад се практика државног права ослободи оних обзира, које јој у главном диктују интереси политичких амбиција појединих парламентарних режима, с једне стране, и кад опет општа морална подобност грађана за разумевање и практику самоуправне власти дадне више јемства, да самоуправни режим може бити и веома јак, а да се опет ауторитет и задаће државног права тиме не оштете; што се и у једном и у другом односу буде више напредовало, биће према томе мењан и све шири појам о надлежности самоуправних власти. Таквим напредовањем самоуправног режима, државни режим не само не би био оштећен, него би још значајно добио. Дајући помесним управама све шири обим надлежности у неговању јавне задаће за њихове области, оне би у пракци такве задаће добиле знатан полет, а тиме потпомогале државни режим, јер би било мање послова исте врсте за његову надлежност или би из његове надлежности и сасвим отпали и прешли у ресор самоуправног режима. А у том случају, државна би власт и са више времена и срестава, дакле, са појачаном подобношћу, могла своје старање применити другим јавним пословима, за које је она надлежна.

После овога, што је речено о најширој надлежности самоуправне власти, било би на реду питање о томе: који су основни, саставни делови самоуправне власти, или управо, шта је то, што чини њену битност, која су то начела што улазе у сам појам те власти и без којих самоуправне власти нема. Одговорити на ово питање, значи одредити елементарни појам управо моменте, битне надлежности самоуправне власти, надлежности која је за самоуправну власт карактеристично обележје њенога појма, без кога не може се узети, да самоуправни режим постоји и у ствари. У осталом, са гледишта садашњег стања државног права у нас, о надлежности самоуправне власти у овом ужем, правом облику, једино и може бити говора. У колико се, у једној земљи, на принцип самоуправе, у опште полаже, њему треба, на уставној основи, дати гаранције у овом ужем обиму, у ономе управо, што чини његову битност. Док самоуправни режим нема ни тога, не може се ни мислити о његовом даљем прилагођавању, о проширивању његове надлежности, кад он стварно као „самоуправни“ нема основне услове, везане за његову појаву и пуноважно дејство. С практичне, дакле, стране, овај ужи појам о надлежности самоуправних власти, и јесте главна ствар, о којој треба дати објашњења.

У том реду мисли, прво и најважније начело, са којим се сусретамо, садржано је у *праву изборне репрезентације помесне управе*. Другим речима, самоуправни режим представљају особе, које су изабране пуноважном употребом бирачког права грађана или изборне колегије оне области, за коју тако изабраној власти припада надлежност.

На овај услов треба скренути нарочиту пажњу; треба

објаснити шта је прави његов смисао, како би се потом могло знати шта треба унети у његову законску организацију те да у истини буде изражен и довољно зајемчен. Велика важност овога начела, које је од пресудног значаја, за карактеристику самоуправне власти, захтева, да се мало више задржимо на објашњењима, која треба што ближе да изразе општи појам и организацију овог првог начела једне истинске самоуправне власти.

Начело изборне репрезентације, кад је реч о самоуправној власти, односи се на састав целе колегије, која по закону ту власт треба да представља и да је пуноважно практикује. Према томе, ово начело не односи се на остало спољно особље које самоуправну власт не представља и не практикује, већ јој само служи, извршујући или израђујући њене одлуке. О овој разлици особља мора се, због тога, водити рачуна и у закону о организацији самоуправних власти; а према већ обележеној, начелној разлици није тешко одредити који органи припадају једној, а који опет другој врсти особља. Сваки онај орган, коме по закону припада право на учешће у пуноважној примени законом одређене надлежности самоуправне власти, припада првој категорији; а сви остали који то право немају, него се њихове услуге јављају само као резултат примењене пуноважне надлежности самоуправне власти, припадају другој категорији службених особа. У овом смислу, примера ради, наводимо, да су кметови, одборници, председници општ., представници власти прве категорије, а општински писари, пандури и т. д. само спољни органи те власти, органи друге категорије.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗНАЛАЖЕЊЕ ТРАГОВА И ЊИХОВА ИДЕНТИФИКАЦИЈА

Познато је како велики значај у Криминалистици имају трагови од стопала и отисци руку, а то доказују и они многобројни књижевни радови, који се до ситница занимају питањем о постанку и формацији тих трагова. И у нас, у овом листу, било је раније доста говора о томе. Сваки човек одмах види огромну разлику у траговима од стопала оног који трчи и оног који полако ходи. Зато и за криминалиста мора бити од великог значаја студија не само оног великог низа разних момената у постанку стопалних трагова, него и свака промена у слици која би томе одговарала. Но само проучавање из књиге ту не помаже колико треба. Нека би и постојало баш какво дело, у коме би била јасно на видик изнесена сва испитивања и свеколико искуство што се тиче стопалних трагова, ипак ће потребно бити да свако, ко је нарочито заинтересован да буде добро упућен у питању истраживања и идентификације стопалних трагова, и сâм чини огледе с целокупним ту прибраним градивом, да га сам од почетка до краја практички испита и на делу овери. То неминовно мора бити, ако ће да од тога има праву користи, да добије право знања и да стече искуство, које му треба за вршење позива, службе своје. Само читање јамачно ту ништа не помаже. Да би то било јасније, ево једног примера. Зоолог нам уме тачно описати траг неке животиње, али кад нађ највише у планини или ма на ком месту обичао хоће да погрешити у оцени. С ловцем већ није тако; његова је теоричка спрема у томе мања, али темељније познаје саму стварност, сам живот и, као практички спреман стручњак, показује много више успеха од веома образованог зоолога, ако обојица стану истраживати и оцењивати какав траг.

А што важи за траг животиња, то још у већој мери, важи за трагове човечије.

Веома је поучно, а у неком погледу за изрицање суда често је неизоставно, испитати и знати моменат под којим је постао траг од стопала. Онај, пак, који је позван да изврши траг нађе и да га даље прати, мора располагати великим практичким знањем, пре него што приступи послу да реши постављено му питање. Није тешко увидети, да се до тих практичких знања не може доћи од једном или самим теориским студовањем из какве књиге, па ма како она била исцрпна, него само путем систематског практичног школовања.

Сваки, који се за ово интересује, одмах ће наћи пут, којим му ваља поћи. Покушаће најпре с траговима који се лако налазе, па ће се, по том, окренути траговима од којих се само делови налазе и који се тек допуњавањем могу констатовати

као ти трагови. Кад се у томе извежба, приступиће корак даље и започеће да се вежба у изналагању трагова, који се голим оком и не виде, него тек с помоћу лупе која за више пута увећава, при чему наравно да је нужно имати што веће поље вида. Најпосле, проучаваће трагове, који се ни наоружаним оком не дају видети и који излазе на видик тек употребом нарочитих хемиских средстава.

Истраживати и пратити добро изражене трагове или оне од којих имамо само делове, није још велика тешкоћа. О томе је већ било довољно говора у овом листу и ми ћемо предпоставити да ће се, према томе, сваки кога се тиче лако моћи и практички извежбати. Зато ћемо одмах прећи на трагове, који се голим оком само сасвим тешко или никако и не виде, али се лупом дају препознати. Како пак врло често може бити случај да се нађе или и за таким трагом иде, то треба изближе да загледамо и у то питање. Ово тим пре, што се често у таким приликама тврди, како бајаги никаква трага нема. Међу тим, то је само изговор, да би се дотични ослободио посла који је мало тежи. Да таких трагова може бити и да их заиста и има, о томе се може уверити свако, ко неколико пута коракне, не пазећи право, по каквој чврстој подлози и онда стане испитивати да ли може наћи трагове својих корака (наравно ако такав траг није намерно каквом бојом обележен). Ту је врло тешко изнаћи трагове од стопала, па ни хемиским агенцијама, не дају се изнаћи; али, ко је извежбан у тражењу таких трагова, наћи ће ипак и ту нешто што други и не слути да је ту, колико је та извежбаност корисна, јасно је кад се узме на ум, да велики број злочина чине људи изувши своју обућу пред извршење дела и услед тога остављају од својих стопала трагове, које као да је још теже испитати. У ствари пак толико тешко није, јер нигде није без и мало прашине, а гола или врло лако и за нечужни ход обувена нога оставља и на најтањем слоју од прашине траг, који се може наћи, ако се гледа са земље полегнуто, ако се, дакле, трагови посматрају кад се прилегне на под на коме су и у правцу пода. Кад је траг од босих ногу, да се лако изазвати и хемиским путем.

Узмимо прво имамо да изнађемо трагове од стопала без примене хемиских агенција. Потребно је поново напоменути и нарочито нагласити, да је за то неизоставно потребно имати неке извежбаности, бити предходно нарочито спреман и израђен за то, а не мислити да се може томе послу приступити одмах кад се који случај јави и тек тим путем тећи знање. Та предходна спрема, практика или искуство може се стећи овако.

Да бисмо могли себи представити како може бити по извршеном каквом злочину невидљивих трагова од стопала и шаке, треба учинити један низ огледа, при чему можемо се послужити једним лицем које ће нам у том бити од помоћи или нам бити као објект за огледе. Узећемо да се по најбоље можемо поучити о свим могућим траговима стопала и руку, ако изведемо све знаке каквог за то згодног дела — каквог насиља, разбојничког убиства, крађе — па ћемо онда проучавати тиме произведене трагове. А да би нам они били јасни и лепо видљиви, напунимо лопту са два дела толка и једним делом брашна од пиринча, па притисцима лопте растуримо прах над подом, столовима, столицама, креветима и т. д. собе у којој смо ради чинити огледе, тако да свуда имамо једнак слој белог праха, кад се овај спусти доле, а дотле, т. ј. док се прах не спусти на предмете и под, чекајмо изван собе. После неког времена, а пошто је лице које нам је овде објект за огледе већ заузело место, које лежи: на дивану, постељи или ма где, пуштим се ја да споља уђем у собу са свом овом опрезношћу, с којом би у даном случају прави зликовац радио. Ушуњам се на врата у собу и приступам обазриво циљу, да изведем какво насиље или што слично. Да бих добио добро изражене, карактеристичне трагове, трагове какви под приликама правог извршења оваког злочина морају бити, гледаћу да с неколико бајаги удараца каквим опасним оруђем „смирим конце“ онеме, а одмах по том, или пошто га још тобож опљачкам, да побегнем. И сад почећемо проучавати трагове. Па како су разнолики и врло поучни ови трагови, који су веома добро и сасвим видно опртани на фином слоју оне прашине! Трагови што воде месту дела махом су из самих отисака стопалама палца и по нешто од табана, и то не увек равног дела; онде пак, где сам вребао и стао да послушнујем на томе путу, види се траг целог стопала, као и пред самим местом дела, где се још виде нарочито добро изра-

жени отисци петâ, који су постали приликом оних „удараца“. Први кораци после „учињеног дела“ показују обично трагове целих стопала, као и при претурању ормана и сличним манипулацијама, де се јасно огледа безобзирност и узбуђеност; у повратку пак биће скоро увек трагови у оном облику какви су били у приступању, само ће често бити доста већи и отисци биће у опште мање јасни, због хитања да се побегне. Само при оваким огледима ваља добро имати на уму „своју улогу“, да имамо да прикажемо на делу бајаги правог злочинца, иначе резултати наравно неће одговарати стварности. Пошто се још узму, ради вежбања, разне мере, изврше потребна учртавања и копирања, и пошто се проуче на исти начин и заостали трагови шака који су исто тако интересни, пребрисаћемо све трагове каквом сухом крпом и огледе можемо поновити с неким променама. Тако, у колико се само то да извести, можемо продужити огледе са уласком на прозор (н. пр. из ходника), јер су интересни трагови од стопала и шаке на даскама од прозора, или ћемо учинити друкчи размештај ствари, тако да мора бити извесних заобилажења и т. д. Извешћемо оглед и с тим, кад се „жртва“ не држи пасивно него се брани, те се развије већа или мања борба, којој злочинац учини крај каквим хитрим ударом или ма како јој доскочи. Посматрања, која ћемо за тим учинити, даће нам најинтересније резултате, а све појаве имаћемо услед тога тако груповане, да ће нам после лако бити из јасно нађених трагова погодити шта се све догодило.

За ход при истраживању могућих трагова и испитивању оних који би били нађени добро је употребити какву нарочите врсте обућу, како се трагови који се при том остављају не би бркали и после погрешно узимали за трагове учињене при самом вршењу злочина.

Таке би од прилике имале бити предходне студије, којима би се имао ко учинити подобним за изналазак и оцену нађених трагова. Тиме би се око научило да гледа тако како му треба гледати у даним случајима, а тиме се опет јако развија посматрачки дар. Све је питање у главном у томе, пронаћи заостале трагове с помоћу искуства које смо стекли раније учињеном пробом и којим имамо сад да се користимо применом највеће пажње. Очевидно не може бити чест случај, да је злочин извршен, где кроз дуже време нико није дирао и брисао прашину, у којој би се наравно лако дали читати трагови који су од злочинца заостали; зато и мора бити што више вежбања, па да се и у најфинијем слоју од прашине може што видети. Наравно да у сваком случају треба приступати послу са што већом суптилношћу у испитивању, пре него што би знаци или белеге којих има били искварени многим оним лицима, која се ту или по службеном послу или из радозналости тискају. Чим дакле видимо да се нешто збило што нам је загонетно, те мислимо да ту има нечег, биће најбоље сваком другом забрањити улаз, а за истраживање трагова позвати кога у том искусног зналца. На жалост обично бива, да се не може доћи до скупцених и за истрагу врло важних ових података само зато, што се безобзирно још пре тога тапало око места учињеног дела и тако сасвим уништили сви трагови. Ако је ту каква барица од крви, дешава се шта више да се и у њу чак гази и ногама разноси, те тиме постали нови трагови од стопала уносе само непотребну забуну и одуговлачење развоја саме ствари.

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(Наставак)

е). *Скривено Сексуално.* — Најтежи моменти за криминалиста у психолошком погледу, налазе се увек тамо, где делују скривени нагони и где привидно изгледа, да они са учином немају готово никакве везе, јер се повод тада обично тражи у погрешном правцу. Ја велим „повод“ јер „мотив“ мора бити свестан а „основ“ би се могао рђаво разумети. Нама су познати многобројни кривични случајеви, пред којима стојимо без икаквог савета; јер, или познајемо кривца, али не можемо да нађемо узрочну везу између њега и самог дела, или га не познајемо, али онајмо по свима околностима, да бисмо врло лако могли доћи на траг, само кад би нам психолошки постанак дела био јасан. Кад мотив и дело стоје у отвореној вези, онда је врло лако нпр. жеља за имањем: крађа: освета: паљевина; љу-

Бомора: убиство и т. д. У овим случајевима целокупан посао истражничков само је један пример за рачунање, кад-кад и тежи, али увек са чврстим основама. Али кад су логички ред, почевши од дела па до последњег основа, до којег се могло доћи, постави па се опет објашњење не може да нађе, онда је са конструисањем свршено и онда нам ништа више не остаје, до да по мрак упијемо. Не нађемо ли при том ништа, то је онда према околностима још и најбоље; рђаво је кад мислимо да смо за истином рђавим путем пошли па то и даље верујемо.

Такав један скривени повод, и то још најчешћи, налази се у сексуалности. Што он пак често само невидљиво делује узрок је у стиду, стога се он и јавља само код жене у јасном и уоквиреном облику. Скривени сексуални повод игра своју улогу код малих, незнатних лажи и код најнезнатније жене сведена исто тако, као и при тровању супруга због изгледа на другог љубазника. Он свуда пливи под лажном заставом и нигда се не сме звати похотљивошћу, јер њу жена одбија од себе.

Ако посматрамо неколике форме сексуалног нагона, под којима се он јавља, онда ћемо на прво место изнети лицемерност или лажну религиозност. Ово је познато од старине. Фридрих указује нарочито на унутарњу везу између религиозног шарлатанства и сексуалног система и цитира неколике историјске светице као нпр. ону о калуђерици Бланбекиновици, о којој се саопштава: „eam scire desiderasse cum lacrimis et moerore materno, ubinam esset praputium Christi“. Блажена Вероника Јулијани из побожности према јагњету божијем примала је увек једно јагње са собом у постељу и дојила га на својим грудима. Слично, само много ватреније ствари причају се и о светој Катарини Беновљанској, светој Армени, светој Јелисавети и т. д. отуда и са свим тачно вели Рајнхард: „Сладострасне молитве нису ни више ни мање него изливи притајених наслада и наступи чулне љубави“. И Сем¹⁾ се вара кад вели да мистицизам већином лежи у slabим нервима и рђавом желудцу — он лежи један педаљ ниже.

Наука је лак. Морамо се увек обавестити о томе, да ли је једна жена наравствено чиста или је похотљивија и т. д. — јер то не само да игра улогу само при наравствености, већ то може бити важно и у сваком другом процесу. Одговори и обавештења, која ћемо на таква питања добити скоро су без изузетка са свим безначајна и неистинита, јер је предмет питања ретко очевидан и врло га је тешко посматрати. Међутим много лакше и готово увек до циља се долази) ако се питање управи на лажну религиозност, шарлатанство и томе слично. Ово не само да је лако спазити, већ оно према својој природи само излази на видик; јер ко негује лажну побожност, чини то обично због људи, па стога онда то и не крије. Зато, утврдили се само сведоцима религиозно шарлатанство, онда ће се врло ретко погрешити, ако се ту буде рачунало и на мање или више скривену похоту.

Случаји у овоме правцу познати су свакоме од нас, и као примере могао бих навести два из свога сопственог искуства. У једном радило се о томе, што је једна постарија госпођица придизала необично велике суме, и поклањала их своје сузи. У почетку свака сумња у овоме правцу беше неоснована; и тек утврђење постепено појављене лажне побожности [она је себи била удесила један домаћи олтар, у коме се и слуга заједно са њом морао молити] упозорило је на факат, да се тако наравствена госпођица и за свога бединтера интересује.

Други случај био је убиство једног старог, импотентног супруга, кога је отровала његова још млада жена. На њу није нико сумњао, али кад је као сведока узеше на испит, паде у очи само и једино њена необично пуна побожности спољашњост. Дохватише је за ову тему и изиђе на видело тако ватрена љубав према свецима и религиозним тајнама, да се више није могло сумњати да под овим пепелом букти жарка чулност. Развод се није могао доказати, јер га је се она морала из ма којег разлога плашити; али да се отровани супруг њој није допадао, било је ван сваке сумње. Узети да га је она сама склонила, само да би се за другога удала није било далеко; и кад је овај други потражен а нађен онда доказивање већ више није било тешко.

Како је то тугаљиво, директно указати на похоту и са овом и основе за сумњу стојати и колико је потребно скри-

вено утврдити показује једна примедба Краусова, који вели, „жена пред човеком никад не афектира похотљивошћу; она хоће само да га заведе, а она то не би хтела, кад не би била и сексуално похотна“. Само је општост саопштења тачна али не и да жена нема ту никаквог основа за афектирање; јер ми познајемо њине случајеве, у којима жена, затруднела од неког сиромашног, покушава да заведе неког богатијег, само да на тај начин прибави својој детету имућнијег оца. У овим и сличним случајевима све ће се вештине завођења употребити и ако се у ствари нема ни најмање похотљивог расположења.

Друга исто тако важна форма је досада. Шта је то, досада ни један човек не уме рећи, али је свако зна најтачније. Нико не вели да је она порок, а свако зна да велика множина рђавих дела само досади захваљује за свој постанак. Она није исто што и беспосличјење — ја могу бити беспослен али ни најмање у досади, и може ми бити досадно па ма у послу био. Најбоље ћемо погодити ако досаду назовемо расположењем, у које нас ставља незадовољена жеља за субјективно захтеваном променом. Само у преносном смислу можемо говорити о досадном пределу, досадном предлогу, досадном друштву — ми увек мислимо на расположење, у које нас они стављају. Меродаван је субјективан моменат, јер један предео многим може изгледати досадан, док би ономе, који је тамо рођен, или можда ботаничару, минералогу или другом каквом испитивачу био необично интересантан. Неко друштво, библиотека, предлог може једном исто толико бити досадан, колико другоме интересантан; укратко, у преносном смислу појам досаде најрастегљивији је. С тога ћемо ми о досади говорити само као о расположењу, и ово ми налазимо као прегнатни облик појаве већином код девојчица и младих жена, а такође често и код неразвијених, или женских људи. Она је тада оно особито, савалачко, лагодно или нелагодно расположење са чежњом за нечим што није ту, с таким прекорима за све у опште, што жељено ускраћује, с непрестаном жељом за испуњењем неке унутрашње празнине — и све то већином на сексуалној основи. Ова се основа не може израчунати математички, али искуство посведочава, да се ово расположење појављује само у време потпуне полне енергије; да га нестаје кад се у том случају чежња баш по жељи испуни и да и иначе и најбогатије и најбоље промене не могу дати замену — закључак на еротичан повод није дакле дат насумце. Истина је и да ми видимо и морални и васпитни утицај рада, који строго подељен, нарочито захтевајући и потпуно испуњујући и сва излишна расположења одстрањује; али све има своје границе и често је јача и мека, слатка снага досаде од морања и нагона за радом. И је ли она већ ту, тада њене последице добре никад нису, равнодушне ретко, а најчешће у њиховој сенци сазрева лагано забрањен плод. Нико неће рећи, да је до сада узрок недозвољеним одношајима, почевши од завођења и прељубе и свију оних многих грехова, који са тим долазе, од малих крађа за љубав љубазника па све до убиства нељубљеног супруга, — али за криминалисте је она увек један симптом, који казује, да је жена била незадовољна оним што је имала и да је тежила за другим. А од тежње до жеље и од жеље до дела, колико има? Ако упитамо покајане браколонице, кад им је на памет пала кажњива мисао увек и увек ћемо за одговор добити, да је то било у часовима неизлечиве досаде. И рђаве мисли и планови, све је из тога времена. Упитајте само искусне криминалисте, да ли су они ма и једном погрешили кад су код жене in annis nobis periculosus, које су извршиле злочин, прво за часове досаде питали. О њима обично зна околина и окривљена и сама верује и зна, да је већ упола ухваћена, кад се већ и о овим часовима пита. Cherchez la femme — cherchez l' amour — cherchez l' emmi — и стотину пута наћићете решење.

Скривени сексуалитет лежи такође и у сујети, више него што се обично мисли. Ову реч смемо употребити само у нарочитом значењу, јер кад говоримо о сујети научничковој, чиновничковој и војничковој овда мислимо на славољубље, на тежњу за истицањем, похвалом и признањем. Нарочита сујета је само ствар женска или женских људи и као што је Дарвин показао да боја перја птица, инсеката па и самих цветова само за намеру одабирања служи, има дакле сексуалну основу, исто тако и женска сујета има само полни циљ, она је сујетна само за људе. У овоме се најтачније изразио Локе: „Све што обраћа пажњу на њену личност, а не шкоди јој, употребиће жена макар и ин-

¹⁾ Seume, „Gesammelte Werke, 3 Bd.

стиктивно као средство у сексуалној борби. Баш у овим речима „средство у сексуалној борби“ лежи много истина. Човек прима борбу директно и кад ствар схватио без цифрања нећемо моћи а да не закључимо, да се и у животињском царству исто тако дешава, као и међу људима. Мужјаци се за женке боре директно међу собом а ове морају да гледају да растуре ту борбу за њихову личност, у чему је онда и употреба сујете у њиховом сексуалном животу. Да су жене сујетне, то нас криминалисте ни најмање не изненађује пошто ми то врло добро знамо и нико то не треба да нам објашњава; али за нас није равнодушна врста, на који се начин та њихова сујета испољују; За нас су важне последице њихове сујете и место њено међу другим односима.

(Наставиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

НЕПОЗНАТЕ ЛЕШИНЕ

(из Горонових мемоара)

(Свршетак)

Међутим простим једним средством могла би се незгода ова избећи.

Зашто се не би сваком агенту, коме могу бити поверене важне мисије, — издала дозвола за једно једино путовање без одређеног места определења, за сваку од жељезничких пруга?

Приспевши на одређено место, он би предао дотичну дозволу и имао би бар времена да телеграфским путем тражи новац од управе.

Ове карте, којима би се на показани начин служили агенти биле би потом исплаћене жељезничком друштву од полицијске префектуре.

Сви би били задовољени, па чак и префектура, која би сигурно добила олакшице у цени за ове дозволе, док данас један агент кад путује, плаћа целу карту. Ни жељезничка друштва не би ништа изгубила, јер би путовања агената била много чешћа и многобројнија но данас.

Колико би малих рефорама овог рода, могле имати најлепше последице.

Тако, и за важни и тако одани персонал комесаријата, имао бих да изложим више корисних захтева.

У току истраге по делу нађене, у Сени, увезане лешине, о чему је раније било говора, — послужио сам се много уместношћу једног од инспектора из комесаријата, у који је кућна чуварка била дошла, да јави о нестанку њеног кирајџије.

Бивши полицајац врло оштроумног духа, пошто је прибавио себи податке о навикама несталог и разабрао о неизлечивој болести од које је патио, — закључио је одмах, да је нестали морао над собом извршити самоубијство.

Мало познати, али веома одани сурадници комесара полицијских — ови инспектори, немају никакву будућност пред собом. Почињу каријеру са 1.800 динара и знају добро да после тридесетогодишњег службовања, њихова „маршалска палица“ биће плата од 2.000 динара од прилике!

Има, дакле, хитних рефорама за извршење, у погледу на париске комесаријате, на чијем персоналу лежи тако велика одговорност, а који је тако смешно плаћен у времену, у коме живимо.

Чим уђете у какав комесаријат, у првој соби спазићете иза оградe два пристојно одевена чиновника (са платом од 1.800 динара треба да буду увек чисти), — то су инспектори. Већином су то поштени људи, јако цењени у дотичном кварту, који они ретко остављају и ако имају слабе наде да ће се наградити њихова оданост.

По сваку цену треба побољшати судбу ових ваљаних људи.

Има у Паризу од прилике 180 инспектора по комесаријатима, који сад више не добијају тако лако као некада ни награду за хватање, пошто данас налазе, да није довољно само ухватити каквог лопова, ради добијања награде, већ да треба још припремити ово хватање. Испити, којим их подвргавају, тежи су од оних које полажу агенти полицијске сигурности. Сасвим је

дакле, праведно дати овим добрим службеницима сатисфакцију на коју имају права.

Треба да имају исте изгледе на напредовање, као и агенти полицијске сигурности, и то не би био тако велики издатак за буџет, ако би се међу инспекторима при комесаријатима, поставила два или три главна инспектора, четири или пет бригадијера и осам или десет подбригадијера. Ја узимам цифре у односу на целокупан број инспектора и положај агената полицијске сигурности.

Ово охрабрење на рад дало би најбоље резултате у полицијским комесаријатима, где обично отпочињу све афере и где прве истраге могу имати врло велику важност.

У осталом нису инспектори једини службеници при комесаријатима, којима би требало побољшати стање. Ја хоћу да заступам и ствар полицијских служитеља — „паса комесарових“, како их некада зваху, који немају више од 1300 динара годишње, а међутим и они имају њихов део у опасностима нераздвајним од заната полицијског, чему за доказ нека послужи догађај из улице „Bons-Enfants“, када бомба Емила Ханри-а баци у ваздух цео комесаријат.

„Псето комесарово“ има многоструке послове. У једном од тих су га данас одменили општински поливачи улица. За време лета претрчаваше улице дотичног кварта, клатећи мало звонце и извештавајући на тај начин кућне чуваре и дућанџије, да је време да се полива улица испред њихових кућа.

У моје време полицијски служитељ имађаше још једну другу, тужнију, службу, коју у осталом мора да врши још и данас.

Он је тај који носи у Морг т. зв. macchabées — т. ј. људе умрле на јавном друму, самоубице и жртве несрећних догађаја, којима се није могла утврдити индентичност. За ову службу „псето комесарово“ има једна мала кола за гурање рукама, која ма да су обојена црно немају никакво тужан изглед и јако наличе на пекарска кола.

О овоме чак има и једна стара класична историја у полицијској префектури, која је већ прешла у легенду.

Један такав полицијски служитељ, који тераше ка Моргу колица, у којима се налазаше нека сирота жена прегажена омнибусом, срене на путу другове, који га позваше у крчму на „једну чашу“.

— Немогуће! не могу да оставим напољу кола и лешину.

— Којешта! ти немаш шта друго да урадиш, до да утераш кола у авлију и да ником не говориш, шта има у њима.

Понуда беше примамљива. „Псето комесарово“ прими позив и наскоро се ређаше чашица за чашицом. Пиће му толико удари у главу, да изгуби свако памћење и посрћући изађе из крчме, у друштву својих другова, да заврши код другог једног крчмара, одакле га мртвог пијаног однесоше у комесаријат.

Међутим, кобна кола стајаху још увек у дворишту. Нико и не сумњаше, какав се тужни товар у њима налази.

Кад се смркло, у времену када хтеде да затвори врата, — кућни чувар зачуди се, што неко не дође да потражи ова кола. Распита се код суседа, ну нико не знађаше коме припадаху.

Тада их радозналост све већ довољно обузе. Кућни чувар праћен свима кућним „алапачама“, приближи се свечано колима и подиже заклопац, докле млада нека вечерка осветљаваше свећом кола.

Сви погледи управеше се на унутрашњост кола, која једва осветљаваше треперећа светлост свеће. Један зрак паде на лице мртве особе и у исто време исти узвик ужаса оте се из свих груди. —

— Једна жена убијена!

Кућни чувар чији зуби цвочокоху од страха, затвори нагло поклопац и оде да потражи варошке сержане, док неки берберин из суседства отрча да зове полицијског комесара из кварта — свога клијента.

Са нечувеном брзином прочу се глас о извршеном злочину до булеварā и беше већ око 20 новинара пред вратима, кад иследни чиновник приспе и констатова: да кола припадаху суседном комесаријату а да la macchabée беше лешина, коју очекиваху у Моргу.

Но, будите уверени, да је ово пијано „псето комесарово“ изузетак, и да највећи број његових другова живи врло поштено и умерено, испуњавајући до скрупула своју дужност.

Могу ли, пак, они живети са 1.300 динара годишње? Довољно је мало само познавати потребе модерног живота, па да човек себи објасни ову немогућност живљења.

Рећи ће неко, да они добијају мале награде?

Њихов најмаснији извор су хотелијери, који не желе да се узнемирују, већ предају њима полицијске књижице, које мора да визира полицијски комесар једанпут месечно.

Сваког 30-ог или 31-ог може се видети полицијски служитељ како гура мала кола (не она, на којима превози лешине у Морг) и зауставља се пред вратима свих хотела и меблираних кућа, ради прикупљања путничких пријава.

Сваки му сопственик намештених соба да за то какву малу награду. У централним квартовима, где су хотели многобројни и богати, награде су знатне. Оне су, пак, ништавне у квартовима близу фортификација. С тога има огромне разлике између полицијских служитеља по комесаријатима ових осталих квартова.

На сваки начин, рђаво је што су мали службеници, који се тако рећи и не виде у буџету, да би могли живети, приморани да кајипаре и да буду у неку руку административни кулучари.

Нека им, дакле, варош Париз да пристојне плате!

С француског, Др. Антула

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа.

15

Живо, са мало речи, али јасно и оштро оцртао му је барон појаву Луја Шасена и исприповедао у крупним цртама његов живот, насликао му је честољубље, дрскост и гадне принципе овога човека, који је успео, да се госпођица Лоранти заљуби у њега, и има смелости да запроси њезину руку. Због тога отпуштен из службе и истеран из куће, не узмиче он ни пред каквом препреком, да свој план изврши. У то умре господин Лоранти. Прва је препрека савладана. Али пре своје смрти удао је господина Лоранти своју кћер за господина де Живреја. То је била нова препрека, ну коју он савлађује, кад му једнога дана открише науку о хипнотизму. Док лекари у њој виде један систем лечења за нервне болести, опажа он у њој могућност, да некажњен чини преступе. Код госпођице Икс наилази на изврсан објект за хипнозу, налази Верту Моклерову, и убрзо се увлачи у њену кућу, несумњиво преобучен и под именом чувенога глумца, којег полиција никако није могла да пронађе. Тамо спрема несрећну девојку за своје циљеве и потчињава је себи потпуно: кад је исчезла у ње и најмања воља, кад је свако противљење било искључено, он јој наређује злочин и она га изврши.

— Сад је требало издатке накнадити; ствар га је ова коштала десет хиљада франака, што их је љушнуо у новчаник, да би убиство начинио вероватним. Десет милиуна требали су му они донети. Сасвим лукаво пусти да прођу неколико месеца; затим наиђе, као случајно, опет на жену, коју је некада љубио и, можда, још љуби; помоћу разноликих мајстора пође му за руком, да се њоме ожени. Успех је ту; сад је он на сигурном месту. Ко би могао у њега да посумња? Можда једна једина особа, госпођица Икс! Она је, разуме се, могла да помисли, кад је видела, да се жени удовицом убијенога, да је Моклеровој заповедио злочин, пошто ју је он још раније пред њеним очима хипнотисао. Али он расипа са госпођицом Икс милиуне, и кад се његова жена узбуни против такве увреде, кад хоће да се разведе, онда се он лађа понова опробаног средства сугестије, која треба по други пут да му пође за руком, која му је донела десет милиуна, па сад треба и да му их одржи! И да нас није било, докторе, не би се то друкчије ни свршило!

Ту застаде, да запали цигару.

— Јесте ли сада убеђени? упита.

— Јесам, одговори доктор.

— Да ли још ма колико сумњате?

— Ни најмање, јер ми паде на памет још једна околност, на коју до сада нисам никако мислио. Онога дана, кад сам био зват код госпођице Икс, да пробудим Моклерову, долазио ми

је у вече Луј Шасен под изговором, да ми се захвали и да ми плати и дуго се са мном разговарао о пост-хипнотичкој сугестији. Ја нисам имао узрока, да му не верујем или чак да у њему слутим човека, који спрема злочинство, него сам му, колико сам год могао, давао објашњења. Како сам баш тада имао, кући једну пацијенткињу, која је била погодна за хипнозу, експериментисао сам пред његовим очима и, на жалост, веома успешно!

— Ви сте чули, размислили сте и мишљења сте: Луј Шасен је крив. Какву казну заслужује?

— Смрт и то не само зато, што је убилац, и то кукавички, подмукли убилац, него и што је једно невино створење довео до тамнице,

— Је ли то ваше убеђење?

— Да, моје непоколебљиво убеђење. Али, да би он могао бити окривљен за убиство, морала би се прва парница поништити; а томе се одупире закон!

— Знам ја то, рече барон, али додаде тихо, тако да се једва могао разумети: Али још сам ја ту!

— Пре свега ће, отпоче доктор, пре и него што будемо помислили на кажњавање правога убице, бити моја брига, да се олакша судба несрећне Моклерове, колико то буде зависило од моје моћи.

— Браво! одговори барон; — али да ли ће јој се моћи изградити помиловање? Она је осуђена на доживотно заточење, а сад су једва томе прошле три године.

— Знате ли, где издржава своју казну?

— У Клермону.

— Ја имам веза са првим лекаром тога затвора. Он је изврсно школован за нервне и хистеричне болести сваке врсте. Смео бих се опкладити, да Берта Моклер код живота, какав сад види, и код њене природне сколности, ако већ није, да ће сигурно бити претерано хистерична жена. Помоћу мојега пријатеља могу с тога успети, да наша штићеница остатак своје казне одржи у каквој болници.

— Сјајна мисао! Кад мислите да приступите послу?

— Сутра. Отпутоваћу у Клермон и разговараћу се са мојим пријатељем о потреним корацима. Ви ћете ме, међутим, потпомоћи? Је ли те?

— Хоћу; али посредно, јер би се иначе могло лако томе чудити, што се ја заузимам за убицу мојега најближег пријатеља.

— Ту, до душе, имате потпуно право!

XII.

Благодарећи докторовом заузимању, које је барон Роберт ревностно потпомагао, буде Берта Моклер из клермонског затвора преведена у париско уточиште св. Ане, које, до душе, прима само умоболне, али је код Берте Моклер допуштен изузетак услед мишљења двају славних лекара за нервне болести, чија је дијагноза, подударујући се, гласи: напади лудила, услед веома развијене хистерије, поред савршене неурачунљивости.

Барон Роберт није пропуштао издашно се старати за своју штићеницу, разуме се посредовањем доктора Баријоа. Али је гајио и жељу, да створи себи сам суд о стању здравља Берте Моклерове. То га је довело на мисао, да се упозна са директором уточишта св. Ане, објашњујући тај поступак својим живим интересовањем за душевне болести и њихово лечење хипнотизмом и сугестијом. На тај му је начин такође пошло за руком, да се изговором хипнотичких експеримената прибави приступ у завод а убрзо затим и приступ Берти Моклеровој, а да нико не погоди прави смер, који је он имао са својим посетама.

Четврт године после тога изашао је у једном јутарњем листу под насловом: „Тајанствено убијство и један догађај у друштву“ овакав чланак:

„Јуче после подне, око два сахата, распитивала се за стан у једној кући са намештеним собама, у Ри де л'Аркад нека млада госпођа особите лепоте, да би, као што рече, проживела овде неколико недеља; ствари ће се за њом послати, а она је о овоме доласку већ известила једног рођака; ако би се устезали, да приме у стан саму даму, тај би господин за њу јамчио Управитељ куће мислећи да има посла с каквом високом дамом из провинције, понуди јој стан на првом спрату, који је од неколико дана био празан. Госпођа плати кирију за четрнаест дана уна-

пред, записа се као госпођа де Тесер и замоли, да њенога рођака, чим дође, доведу њојзи.

Мало затим питао је за госпођу веома елегантно одевен господин од својих тридесет година и веома отмена понашања, и кућни га управитељ сâм одведе на први спрат.

После неколико минута видео је кућни управитељ из своје канцеларије, како госпођа де Тесер кроз ходник оде из куће. Он је мислио, да ју је њен рођак извео у шетњу, и с тога се није у своме послу ништа узнемиравао. Али око шест сахата запитао је за господина један кочијаш, који га је довезао пре више од три сахата и на којег је он још непрестано чекао. По опису, који је кочијаш дао, погодио је управитељ, да се то тиче онога господина, те рече:

„Али он је већ давно отишао с једном дамом.“

„Онда сам изгубио свој новац?“

„На послетку, можда се варам, боље да питам.“ —

Он се попе на први спрат, зазвони, закуца на вратима и најзад сасвим одлучно ухвати за кваку и отвори.

Али већ на прагу трже се ужаснут; јер је на патосу лежао човек у својој крви; оружје, један подужи нож са дамаском извезеним сечивом, био му је забоден посред груди.

Полицијски комесар и лекар, који је одмах био позван, утврдише, да је смрт морала наступити пре три до четири часа и да је убилац насрнуо на своју жртву у оном тренутку кад је крочила ногом у салон, јер се била срушила на патос једва на три корака од врата. Већ је и први убод био довољан, да убије човека, јер је и поред једно преко другог скопчаног капута, и поред прслука и кошуље било срце погођено. Али је убилац извео још и други, исто тако поуздан ударац и после тог другог удараца оставио је оружје у рани.

После тога тражио је комесар да дође до извесности у погледу идентитета жртвиног. Кад је претресено одело убијенога нађено је двадесет златника и један златан сахат, на чијем су заклопцу била урезана писмена Л. Ш.; у капуту је на-

ђен новчаник од јухта са девет банкнота од по хиљаду и шест од по стотину франака. — Разбојништво или крађа нису дакле били повод убиству. Овде је пре била у питању освета, коју је извршила жена, која је била тачно упозната са карактером и навикама убијеног човека. То доказује писмо, које се нашло у џепу на капуту и које смо смели преписати.

„Драги господине Шасене“...

У самој ствари и јесте било име овога несрећника, који је пао као жртва мачу оне жене, Луј Шасен, и то онај својим огромним богатством и својим многобројним пустоловинама познати бонвиван.

„Ја сам једна од оно мало жена, за којима сте ви жудели, а код којих вам жудња није имала успеха. Претражите по својим успоменама, и ја ћу вам убрзо ступити пред очи: млада, лепа, здравог натурела (како сте ви волели рећи)! Али ја бих се могла лако издати, кад бих хтела да продужим тим тоном. Ви сте ми се допадали; ја волим, на име, општар израз нашега лица, ваше свеже усне, ваш јасан, хладан поглед. Ви сте, да се тако изразим, мој тип. Али нас је случај у животу отргао једно другоме и мене одвео на крај света. Отуда сам се сад вратила, слободна, богата, богата као ви, лепша него некада и упућена у вештини љубавној. Париз стоји у том погледу дубоко испод нивоа осталих великих градова европских а нарочито азијских. Збиља! одлазите ли још непрестано госпођици Икс?... или вам је најзад прецветала дама постала досадна? Већ се одавно свет чуди вашим дугим односима према њој; али ја бих вам могла показати једно средство, да се опростите госпођици Икс... Нађите се око пола три сахата у Ри де л' Аркад, №... и упитајте за госпођицу Тесер! О свему осталом усмено опширније. Али немојте заборавити да је тачност учтивост — краљева.“

Ваша

М. Л. Г.

(Свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да је расписом господина Министра унутрашњих дела од 4. јула 1901 године ПБр. 9605 СБр. 4641, односно: *кланица, салама и козара наређено следеће:*

1., да општинске власти могу у атарима својим дозвољавати отварање кланица јесених за топљење лоја, само на оним местима, која претходно прегледа комисија састављена из: лекара, једног кмета и два одборника и огласи за удесна по ову цељ, како у погледу санитетском тако и у погледу јавне сигурности;

2., О сваком таквом допуштењу општинска је власт дужна да извести надзорну државну власт у року од три дана и послати јој односне акте;

3., Надзорна власт, (старешина срески са лекаром било среским било окружним) дужна је, да у року од три дана испита, јесу ли од стране општинске власти вођени сви обзирни у овом распису изложени и да ли дато допуштење није противно § 368 законика казненог и у опште хигијенским обзирима; па ако нађе, да је допуштење дато неупутно, задржаће га од извршења, на основу закона; о устројству општина и општ. власти иначе вратиће акта општинском суду на извршење. —

4., Али, ни у ком случају не смеју се допуштати кланице у средини атара и лицима која не докажу своје добро владање од надлежне општинске власти; и,

5., Као најглавније на овим кланицама мора се тачно вршити преглед стоке и меса, по пра-

вилима од 7. фебруара 1883 год. СБр. 696. санитетски Зборник књига II свеска III-ћа страна 58. и допунама и изменама од 4. априла исте године СБр. 2008 (исти Зборник страна 4) и 11. јануара 1888 године СБр. 208 (исти Зборник страна 185) и 21. априла 1890 године СМ 2943.

* * *

Један општински писар пита нас:

„Како треба сматрати — за извршење или не — оне пресуде по иступним делима, односно грађанског дела њиховог, на које су благовремено жалбе изјављене, па су послате вишој надлежној власти на разматрање, али је осуђење за учињене кривице, пре разматрања истих пресуда, обухватила амнестија Владалачка, те са тога надлежна власт није могла ни доносити какве одлуке по њима поводом изјављених жалби, већ их као нерасмотрене вратила општинском суду.“

На ова питања ми му одговарамо:

Пресуде, о којима је горе реч, а на противу којих су благовремено жалбе изјављене вишој надлежној власти, па их је у току рада — а пре донете одлуке више власти по изјављеним жалбама — обухвати владалачка амнестија, имају се сматрати, како по кривичној тако и по грађанској части за свршене и као такве оставити у архиву, пошто је амнестијом одузета могућност надлежној власти да те пресуде по поднетим жалбама расмотри и оцени да ли су правилне и на закону основане, или не. Али, како се амнестија односи само на кривични део пресуде а не може се односити и не односи се и на њен грађански део, то у конкретном случају, остаје право приватним тужиоцима, који би, због ове немогућности за извршење пресуда по грађанској части, имали какву ма-

теријалну штету, да засебном тужбом путем грађанске парнице, траже накнаду те штете од кривца коме је кривица путем амнестије опроштена пре него што је надлежна власт могла одлучити, да ли је дотична пресуда била на закону основана или не.

На свима таквим пресудама општински суд треба да донесе одлуке у овоме смислу и да те одлуке саопшти интересованим странама, па потом да акта остави у архиву.

На случај пак, да осуђени кривац по пресуди која је већ постала извршена, добије помиловање, ту се само казна неће извршивати, а грађански део пресуде треба ипак у свему извршити.

* * *

На питање једног општинског писара, да ли се сматра за торбарење и продаја гаса — петролеума коју продају врше појединци и на мање количине, и да ли се та радња може као торбарење казнити, пуштамо овде, у место нашег одговора, распис Господина Министра унутрашњих дела од 10. фебруара 1900. године ПМ, 2769., који од речи до речи гласи:

„Управа државних монопола, писмом својим од 1. ов. м. М.Бр. 1922, представила ми је, како извесне полицијске власти забрањују појединцима продају гаса (петролеума) и на мање количине, кажњавајући их за такву радњу по §. 387. крив. закона, као за торбарење, па ме је молила за наредбу, да такву радњу полицијских власти спречим, пошто је иста противна закону и интересима државне касе.“

Овај свој захтев, управа је базирала на следећим разлозима:

1, што је по члану 3. закона о монополу соли, продаја соли на ситно, у целој земљи, са свим слободна радња;

2, што се по члану 15. закона о установљењу нових државних монопола од 3. августа 1893. год. продаја петролеума и жигица, тако исто сматра за слободну радњу, јер за њу није потребна никаква нарочита дозвола од управе, као што је потребна за продају дувана, цигар-папира и алкохола.

3, што су законски прописи унесени у поменуте законе, искључиво у томе циљу, да се што више олакша продаја поменутих монополираних предмета;

4, што томе циљу служи и наредба управина од 11. децембра прошле године МБр. 45,826, издата стовариштима петролеума, да она сама непосредно продају потрошачима и по један сандук или 30. к. гр. петролеума и,

5, што томе циљу најзад, служе и они појединци који разносећи петролеум по извесним местима и доносећи га на ноге препродавцима, несумњиво олакшавају продају тога предмета; а, олакшавајући његову продају, они стварају врло подесне погодбе за већу потрошњу петролеума, за чим се мора тежити, ако се хоће да води строга рачуна о оним важним државним интересима који су поверени управи државних монопола.

Усвајајући ово гледиште управино, а узимајући у обзир још и то:

а, што наш законодавац, у §. 387 крив. закона нити ма у ком законском пропису, није одредио, који се вид трговања сматра за торбарство, нити је у опште дао дефиницију те је тиме дао право властима да оне саме одређују: који се вид трговања сматра као торбарство па то и да сузбијају, пазећи при томе, да као торбарство не забрањују и оне радње, које служе на општу корист свију држављана итд.

б, што управа државних монопола ни коме не одобрава сталну радњу са робом монополском, пошто то и дотични закони не дозвољавају, разумевајући закон о монополу дувана);

в, што ће се, према најновијим изменама у закону о монополу соли, и со продавати на мање количине из државног стоваришта и најзад

г, што се у Београду према надлежном одобрењу већ продаје приватнима петролеум и на један сандук, — налазим се побуђен.

Наредити свима полицијским властима:

Да, у будуће, продају монополских артикала и на мање количине, не сматрају као торбарство, и да према лицима која тај посао раде не поступају као према другим торбарима.»

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Павле Петровић — Петкић, разбојник и одбегли 20 годишњи осуђеник управе београд. казненог завода, ухваћен је 22. тек. месеца у заседи, а од стране жандарма топчидер. поли-

ције. Том приликом код њега је нађена једна пушка репетирка, најновијег система, за коју је доцнијом истрагом утврђено од куда му је иста, и из које беше испалио два метка на жандарма Мату Милутиновића. За време од кад је у бегству, Павле је извршио више разбојништва по окупацима: моравском, пожаревачком и смеде-ревском због чега је, решењем начел. округа пожаревачког од 14. тек. месеца Бр. 16.929 а на основу чл. 2-ог зак. о хватању и утаманивању хајдука позват преко званичних новина

на предају. Колико је овај позив имао на њега дејство најбоље се види из тога, што је, одмах после његовог публикавања, доспео у Београд да се снабде што бољим оружјем. Ту своју дрскост Павле је, најзад, платио слободом, за којом сада тужно нариче у затворима главно полиције. Да би се сазнало и извидело све оне што је овај дрски разбојник за време од кад је у бегству починио ми му, по наређењу управе града Београда износимо слику и позивамо, како власти тако и приватна лица која о њему ма шта буду знала, да то одмах доставе управи с позивом на акт Бр. 32.298. Павле има 28 год., средњег је стаса, црномањаст, образа округлих, у опште је смеђ, носав је. Од одела носио је на себи гуњче и чакшире од црног сукна, на глави астрагнску шубару или шајкачу, на ногама шарене чарапе од вунице а са потплетима.

ТРАЖИ СЕ

Раду Кретоношића, родом из Вел. Кикинде, старог 20 година, средњег стаса, црномањастог, тражи управа града Београда актом Бр. 32.223. Пронађеног треба спровести поменутој управи.

Љубомира — Љубу Динића, који се издаје за неког прегледача свиња, окривљеног због крађе прстена једној олд. куварици, — тражи кварт палилулски управе града Београда актом Бр. 10.876. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом кварту, или непосредно управи с позивом на акт Бр. 32.354.

Василија Протића, бив. артилериског наредника, окривљеног због крађе, тражи начелство округа нишког актом Бр. 20.624. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 32.484.

КО ЈЕ ОВО?

Да би се констатовала права идентичност лица чију слику износимо и за које се сумња да прикрива своје право име и презиме, —

управа града Београда позива све полицијске власти, као и приватна лица која о овоме лицу буду ма што знала, да то одмах доставе њеном кривичном одељењу с позивом на акт Бр. 30.214.

ПРЕТПЛАТНИЦИМА У БЕОГРАДУ

Дали смо признанице за наплату претплате од претплатника у Београду. Молимо наше олд. претплатнике да доносиоцу положе дужну претплату. На признаницама је утиснут штемпла: «Уредништво Полицијског Гласника.»

Садржај: I. *Службени део*. 1) Укази. — II. *Стручни и научни део*: 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Изналажење трагова и њихова идентификација; 3) Жена под истрагом. — III. *Поучно забавни део*: 1) Непознате лешине, из Горових мемоара; 2) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу Ј. Угричића. — IV. *Поучке и обавештења*. — V. *Службене објаве*: 1) Из полицијског албума. 2) Тражи се; 3) Ко је ово; 4) Претплатницима.